

Το Ιερό Κοινόβιο Οσίου Νικοδήμου του Αγιορείτου για τους Ιερούς Κανόνες

/ [Γνώμες](#)

**Άπόσπασμα από εισήγηση πού έκφωνήθηκε
κατά τήν έναρκτήρια συνεδρία
στό Γ΄ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
πού διοργανώνει τό Ίερό Κοινόβιο Όσίου Νικοδήμου
μέ ΘΕΜΑ:
«ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ:**

**ή εφαρμογή τῶν διδασκῶν του στή σημερινή πραγματικότητα»
20 & 21 Σεπτεμβρίου 2019**

Μέ ἀφορμή τά 210 χρόνια ἀπό τήν κοίμηση καί τά 270 ἀπό τήν γέννηση τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, οἰκοδεσπότου τόσο τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος ὅσο καί τοῦ παρόντος σεβαστοῦ συνεδρίου, ἔχοντας βέβαια ἐπίγνωση τῶν ἀδυναμιῶν μας, θά θέλαμε νά προσφέρουμε κι ἐμεῖς μικρόν καρπὸν χειλέων τε καί γραφίδος εἰς τό σεμνόν ἄθροισμα τῶν πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν, πού συγκεντρώθηκε σήμερα ἐδῶ.

Ἐμβάπτουμε λοιπόν τόν δικό μας ἐνδεῆ κάλαμον εἰς τά συγγράμματα καί τόν θεοφώτιστο νοῦ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου. Εἰδικώτερα, θά ψηλαφήσουμε μέ εὐλάβεια τόν πλοῦτο τῶν νοημάτων τοῦ Προοιμίου τοῦ Πηδαλίου, κάνοντας κάποιες προεκτάσεις στή σημερινή πραγματικότητα.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος, πρό δύο καί πλέον αἰώνων, ἀντελήφθη τήν ἀνάγκη κωδικοποιήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἔβλεπε, ὅπως γράφει, τῇδε κακεῖσε ἀτάκτως ἐρριμένους καί κακοποιημένους. Ὁ ἀγῶνας του ὑπῆρξε τιτάνιος, χωρίς τά σύγχρονα ἠλεκτρονικά μέσα, μέ μόνα βοηθήματα τήν ἄνωθεν δοθεῖσαν αὐτῷ ὀξύνοιαν, τά βιβλία καί τίς βιβλιοθήκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τήν ἐργατικότητα, τήν φιλοπονία, τήν φιλομάθεια καί κυρίως τήν φιλαδελφία. Μέ τό φῶς τοῦ ἡλίου τήν ἡμέρα καί τό φῶς τοῦ λυχναριοῦ τό βράδυ ἔγραφε «εἰς κοινήν ἀπάντων τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν». Ἔφερε λοιπόν εἰς πέρας τοῦτο τό τιτάνιο ἔργο μέ «ὑπερβολικούς κόπους καί ἰδρωτάς», ἔργο γιά τό ὁποῖο ἀπαιτήθηκαν πέντε περίπου χρόνια κοπιώδους ἐργασίας.

Ἄς ἀφήσουμε ὅμως νά μᾶς μιλήσει γιά αὐτό ὁ μακαριστός π.Θεόκλητος Διονυσιάτης, ὁ ὁποῖος καί ἀνέδειξε ὅσο κανέννας ἄλλος μελετητής τόν ἅγιο Νικόδημο. Γράφει λοιπόν ὁ π.Θεόκλητος: «Δέν ἔδωκε (ὁ Ἅγιος) μόνον τόν προσφύτερον τίτλον εἰς τήν Ὀλκάδα-Ἐκκλησίαν-Ναῦν. Ἐγινε ὁ ἴδιος καί πηδαλιούχος. Παρέλαβεν ἄθροισμα ἄμορφον Κανόνων, πολλάκις ἀντιφασκόντων καί διαφερόντων γραμματικῶς καί κατ' ἔννοιαν, καί ζυγостаτήσας μέ θεϊκὴν σοφίαν, καθιέρωσεν ἰδικόν του ἐξηγητικόν σύστημα, τάς «συμφωνίας», διὰ τῶν ὁποίων κατατοπίζεται ὁ σοφός καί ὁ ἀμαθής. Αἱ «συμφωνίαι» ἀποτελοῦν μέγα ἄθλον καί πρωτοτυπίαν τοῦ θείου συγγραφέως καί τόν ἀνέδειξαν κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, μέγα Κανονολόγον. Αἱ δέ ὑποσημειώσεις του, ἀποτελοῦσαι τό ἥμισυ σχεδόν τοῦ ἐξ 750 σελίδων Πηδαλίου του, γραφεῖσαι πνευματοκινήτως, προσέλαβον ἰσοδύναμον κύρος πρὸς τοὺς ἐν σχέσει Κανόνας, ὡς ἐπέκτασίς των, καί οὐδεὶς προσέχει τόσον Ράλλην ἢ Ποτλὴν, ἀλλὰ τί λέγει ὁ ἱερός Νικόδημος. Ἐκεῖ ὅμως, ὁποῦ ἐπέφερεν ἀληθῆ ἀναστάτως εἰς τίς μέχρι τότε ἀντιλήψεις εἶναι εἰς τήν γλῶσσαν, γράφοντας τό Πηδάλιον εἰς τήν δημοτικὴν χάριν τῶν ἀπλουστέρων».

Ἦλθε ἡ ὥρα νά ἀναπτύξουμε τό θέμα μας, τό ὁποῖο εἶναι:

«Ὅτι παρὰ πάντων πρέπει νά φυλάττωνται οἱ θεῖοι Κανόνες ἀπαρασάλευτα».

Ἐπειδὴ «ἀρχὴ σοφίας ἡ ὀνομάτων ἐπίσκεψις», ἄς δοῦμε πρῶτον,

I. Τί εἶναι Κανόνας;

Μᾶς ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Νικόδημος

Βασικά μὲν εἶναι ξύλον, κοινῶς πῆχυς ὀνομαζόμενον, τό ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ τεχνῖτες γιά νά ἰσιάζουν τά ξύλα, καί τίς πέτρες, πού δουλεύουν. Ἀπό αὐτά, κατὰ μεταφοράν, ὀνομάζονται Κανόνες καί οἱ ψῆφοι, καί οἱ ἀποφάσεις, τόσον τῶν Ἀποστόλων ὅσον καί τῶν οἰκουμενικῶν καί τοπικῶν συνόδων, καί τῶν Ἀγίων Πατέρων, αὐτοί πού περιέχονται στό Πηδάλιον. Γιατί καί αὐτοί, σάν ἄλλοι πῆχες εὐθεῖς καί ἴσιοι, ἀπομακρύνουν μὲν ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους καί λαϊκοὺς, κάθε ἀταξίαν καί στρεβλότητα τῶν ἡθῶν, προξενοῦν δέ σέ αὐτούς κάθε εὐταξίαν καί ἰσότητα ἐκκλησιαστικῆς, καί χριστιανικῆς καταστάσεως καί ἀρετῆς.

II. Χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν κανόνων:

Ὁ Ἅγιος μᾶς ἀναφέρει καί τά χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν κανόνων. Σταχυολογοῦμε:

α. Ὅι κανόνες διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ὅρους· διότι οἱ μὲν κανόνες τῶν συνόδων κυρίως περιέχουν, ὅχι τά δόγματα τῆς πίστεως (παρὰ σπάνια), ἀλλὰ τήν εὐταξίαν καί κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δέ ὅροι τῶν συνόδων κυρίως περιέχουν μόνον τά τῆς πίστεως δόγματα.

β.´ Όσοι κανόνες δέν περιέχουν φανερώς τό ἐπιτίμιον ἐκείνων πού τούς παραβαίνουν, αὐτοί, σιωπηλά, ἐπιτρέπουν στόν κατά τόπον ἀρχιερέα, νά δώσει σέ αὐτούς χωρίς πάθος τό πρέπον καί ἀρμόδιον ἐπιτίμιον, ὅπως κρίνει ὁ ἴδιος.

γ.´ Ἐνα καί τό αὐτό ἁμάρτημα, ἄλλοι μέν κανόνες ἐπιτιμοῦν περισσότερο καιρό, ἄλλοι δέ λιγότερο. Ἐπειδή κατά τήν περισσότερη ἢ λιγότερη μετάνοια τῶν ἁμαρτανόντων, ἔτσι περισσότερο, ἢ ὀλιγότερο, ὀρίζεται καί τό ἐπιτίμιο αὐτῶν.

δ.´ Οἱ κανόνες δέν συντάσσονται ἀπό ἕναν ἐπίσκοπον, ἀλλ´ ὑπό τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων· «πολλοί ἐπίσκοποι ἄς συνέλθουν ἐπὶ τό αὐτό, καί τότε μαζί νά ἐκθέσουν τόν κανόνα».

ε.´ Ὅποιος ὁμιλεῖ ἀπό συνοδικούς κανόνες, ὁ λόγος του εἶναι ἀξιόπιστος.

στ.´ Ὅποιος πράττει σύμφωνα μέ τούς κανόνες, πορεύεται μέ ἀσφάλεια, χωρίς κίνδυνον.

ζ.´ Ἐκεῖνο πού οἱ κανόνες δέν γράφουν φανερά, αὐτό πρέπει νά κρίνεται καί νά συμπεραίνεται ἐκ τῶν ὁμοίων πού εἶναι γραμμένα στούς (ἄλλους) κανόνες ἢ καί ἀπό τά συγγράμματα πού ἔγραψαν κάποιοι Πατέρες ξεχωριστά ἢ καί ἐκ τῆς δυνατότητας τοῦ ὀρθοῦ λόγου νά διακρίνει τό σωστό καί ἀληθές.

η.´ Ὅτι ὅλα τά σπάνια καί αὐτά πού κατ' οἰκονομίαν γίνονται δεκτά, καί αὐτά πού ἔγιναν ἐπειδή τά ὑπαγόρευσε κάποια ἀνάγκη, καί ἀπλῶς ἄς ποῦμε, ὅλα ὅσα γίνονται παρά τούς κανόνες, νόμος καί κανόνας καί παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας δέν γίνονται. Πάντως καί τῆς οἰκονομίας αὐτῆς καί τῆς ἀνάγκης παρελθούσης, πάλι οἱ κανόνες ἐπανέρχονται σέ ἰσχύ.

θ.´ Τά περισσότερα ἐπιτίμια, τά ὅποια προβλέπονται ἀπό τούς κανόνες, εἶναι γραμμένα σέ τρίτο πρόσωπο καί σέ προστακτική ἔγκλιση. Γιά νά ἐνεργηθοῦν τά ἐπιτίμια, χρειάζεται ἀναγκαστικά καί δεύτερο πρόσωπο, πού εἶναι ἀκριβῶς ἡ σύνοδος.

ι.´ Οἱ κανόνες τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων εἶναι περισσότερο ἰσχυροί ἀπό αὐτούς τῶν τοπικῶν, καί οἱ τῶν τοπικῶν περισσότερο ἰσχυροί ἀπό αὐτούς που ἐκτέθηκαν ἀτομικά ἀπό κάποιους Πατέρες. Καί μάλιστα ἀπό αὐτούς πού δέν κυρώθηκαν ἀπό οἰκουμενική σύνοδο.

ια.´ Ὅπου δέν ὑπάρχει κανόνας, ἢ γραπτός νόμος, ἰσχύει ἡ καλή συνήθεια, ἡ ὁποία δοκιμάσθηκε ἀπό τόν ὀρθό λόγο καί ἀπό τά πολλά χρόνια, καί ἡ ὁποία δέν ἐναντιώνεται σέ ἔγγραφο κανόνα ἢ νόμο καί ἡ ὁποία ἔχει ἀνυψωθεῖ σέ τάξη κανόνος καί νόμου.

III. Τί εἶναι Σύνοδος;

Ὁ ἅγιος Νικόδημος περιγράφει τήν ἀποστολική σύνοδο πού ἀποτέλεσε τό ὑπόδειγμα γιά τίς ἐπόμενες.

Αὐτή ἡ Σύνοδος ἦταν ὅταν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι συγκεντρώθηκαν γιά νά ἐξετάσουν τό ζήτημα ἂν οἱ μή περιτεμνόμενοι κατά τόν νόμον τοῦ Μωϋσέως πιστοί δέν μποροῦν νά σωθοῦν, καθῶς αὐτό ἔλεγαν κάποιοι πού κατέβηκαν ἀπό τήν

Ἰουδαία στήν Ἀντιόχεια. Περιέχει καί τό ὄνομα καί τά χαρακτηριστικά τῶν συνόδων. Περιέχει τό διακύβευμα τῆς συνόδου, τόν λόγο δηλαδή γιά τόν ὁποῖο συγκλήθηκε: οἱ ἄνθρωποι πού ἔρχονται στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, σώζονται χωρίς νά ὑποστοῦν περιτομή; Πρέπει νά περιτέμνονται, ναί ἤ ὄχι; Συγκεντρώθηκαν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι γιά νά ἀπαντήσουν. Ἰδού ἡ σύνοδος. Συζήτησαν διεξοδικά. Ἰδού λοιπόν καί ἡ ἔρευνα. Στό τέλος ἀποφάσισαν ὅτι δέν εἶναι ἀναγκαῖο νά περιτέμνεται ὁ νεοεισερχόμενος εἰς τήν πίστιν τοῦ Χριστοῦ γιά νά σωθεῖ, ἀλλά πρέπει νά ἀποφύγει κάποιες ἄλλες κακές συνήθειες. «Ἔδοξε τῷ ἁγίῳ πνεύματι καί ἡμῖν». Ἰδού τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐν ἁγίῳ πνεύματι ψηφοφορίας καί ἀποφάσεως. Αὕτη ἡ σύνοδος ἔγινε 17 ἔτη μετά τήν ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ.

IV. Χαρακτηριστικά τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων:

Σέ ἄλλο σημεῖο τοῦ Πηδαλίου, στά προλεγόμενα τῆς ἁγίας καί Οἰκουμενικῆς πρώτης συνόδου, στήν α΄ ὑποσημείωση, ὁ Ἅγιος ἀναφέρει ποιός εἶναι ὁ ὁρισμός τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου.

Εἰδικώτερα οἰκουμενική σύνοδος εἶναι αὕτη πού :

α) συνάχθηκε ὕστερα ἀπό προσταγή βασιλέως,
β) συνέταξε δογματικό ὄρο γιά θέμα τῆς πίστεως,
γ) ἀποφάσισε μέ εὐσεβῆ καί ὀρθόδοξα κριτήρια καί ἀποφάσισε σύμφωνα μέ τίς Ἅγιες Γραφές, καί σύμφωνα μέ τίς προηγούμενες οἰκουμενικές,
δ) Οἰκουμενική σύνοδος εἶναι αὕτη τήν ὁποία ἀποδέχθηκε ἡ συμφωνία πάντων τῶν Πατριαρχῶν καί ἀρχιερέων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἴτε διά αὐτοπροσώπου παρουσίας εἴτε διά τοποτηρητῶν καί, ὅταν αὐτοί ἦταν ἀπόντες, διά γραμμάτων καί ὑπογραφῶν αὐτῶν.

Κάθε λοιπόν οἰκουμενική σύνοδος πού ἔχει τά χαρακτηριστικά αὐτά ιδιώματα, αὕτη εἶναι ἡ ἁγία καί καθολική Ἐκκλησία τήν ὁποίαν ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως.

V. Χρειάζεται νά τηροῦνται οἱ κανόνες; Καί ἀπό ποιούς;

Μᾶς ἀπαντᾷ ὁ Ἅγιος:

«Ἀπό ὅλους πρέπει νά φυλάσσωνται οἱ θεῖοι Κανόνες ἀπαρασάλευτα.

Αὐτοί πού δέν τούς φυλάσσουν, ὑποβάλλονται σέ φρικτά ἐπιτίμια.»

Αὐτά περί κανόνων διατάχθηκαν ἀπό ἐμᾶς πρός ἐσᾶς, ὧ ἐπίσκοποι», γράφουν οἱ Ἀπόστολοι στόν ἐπίλογο τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων. Ἐσεῖς, ἐάν τηρήσετε αὐτούς, θά σωθεῖτε καί θά ἔχετε εἰρήνη. Ἐάν ἀπειθήσετε, θά κολασθῆτε καί πόλεμο μεταξὺ σας παντοτινό θά ἔχετε, ἐξαιτίας τῆς ἀπειθείας.

Φάνηκε σωστό στήν ἁγία αὕτη σύνοδο (σ.σ.:μᾶλλον περί τῆς 5ης πρόκειται) ὥστε νά ἰσχύουν, καί ἀπό τώρα ὡς σίγουροι καί ἀσφαλεῖς πρός θεραπείαν ψυχῶν καί ἰατρεῖαν παθῶν οἱ κανόνες πού ἔγιναν δεκτοί καί κυρώθηκαν ἀπό τούς πρὶν ἀπό

ἐμᾶς ἁγίους καὶ μακαρίους Πατέρες, ἀλλὰ καὶ οἱ κανόνες πού παραδόθηκαν σέ μᾶς, μέ τό ὄνομα τῶν Ἀγίων καί ἐνδόξων Ἀποστόλων. Καί νά ἰσχύουν οἱ κανόνες πού παραδόθηκαν σέ μᾶς μέ τό ὄνομα τῶν οἰκουμενικῶν τεσσάρων συνόδων, καί μέ τό ὄνομα τῶν τοπικῶν καί μέ τό ὄνομα τῶν Πατέρων πού ἀτομικά θέσπισαν κανόνες. Καί σέ κανένα δέν ἐπιτρέπεται τούς προδηλωθέντες κανόνες νά παραχαράττει ἢ νά ἀθετεῖ.

Ἐάν κάποιος συλληφθῇ νά καινοτομεῖ εἰς βάρος κάποιου ἀπό τούς προαναφερθέντες κανόνες, ἢ νά ἐπιχειρεῖ νά τόν ἀνατρέψει, εἶναι ἔνοχος κατ' ἐκεῖνον τόν κανόνα, δέχεται τό ἐπιτίμιο πού αὐτός ἐπιβάλλει, καί δι' αὐτοῦ θεραπεύεται σέ αὐτά πού πταίει. (τῆς στ', ὁ β')

Νιώθοντας ἀγαλλίαση γιά αὐτούς, ὅπως κάποιος πού βρῆκε πολλά λάφουρα, μέ χαρά τούς θείους κανόνες ἐγκολπωνόμαστε καί ὁλόκληρη τήν διαταγήν αὐτῶν καί ἀσάλευτη (=ἀμετακίνητη, ἄσειστη) τήν διατηροῦμε καί τήν ἐφαρμόζουμε, τούς κανόνες πού ἐξέθεσαν οἱ σάλπιγγες τοῦ πνεύματος, οἱ πανεύφημοι Ἀπόστολοι, τούς κανόνες τῶν ἑξὶ οἰκουμενικῶν συνόδων καί αὐτῶν πού συναθροίσθηκαν τοπικῶς. Καί τούς κανόνες τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν. Καί αὐτούς πού παραπέμπουν στό ἀνάθεμα, καί ἐμεῖς ἀναθεματίζουμε. Αὐτούς πού παραπέμπουν σέ καθαίρεση, καί ἐμεῖς καθαιροῦμε. Αὐτούς πού παραπέμπουν σέ ἀφορισμό, καί ἐμεῖς ἀφορίζουμε. Αὐτούς πού παραδίδουν σέ ἐπιτίμιο, καί ἐμεῖς ἐπίσης ὑποβάλλουμε. (τῆς ζ' ὁ α').

Θεσπίζουμε νά ἔχουν οἱ ἐκκλησιαστικοί κανόνες ἰσχύ νόμου τοῦ κράτους, αὐτοί πού ἐκτέθηκαν ἢ βεβαιώθηκαν ὑπό τῶν ἁγίων ἑπτὰ συνόδων· τά δόγματα τῶν προαναφερθεισῶν ἁγίων συνόδων, τά δεχόμεθα ὅπως τίς ἅγιες Γραφές, καί τούς Κανόνες τους ὡς νόμους τηροῦμε. (Μέγας Φώτιος)

Αὐτούς πού θέτουν σέ καταφρόνηση τούς ἱερούς καί θείους Κανόνες τῶν ἱερῶν Πατέρων ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι (κανόνες) καί τήν ἁγίαν Ἐκκλησίαν στηρίζουν καί, στολίζοντας ὅλην τήν χριστιανικήν πολιτείαν ὁδηγοῦν πρὸς θεῖαν εὐλάβειαν, ἀνάθεμα.

Ἐπίσης οἱ θεῖοι κανόνες ὑπερτεροῦν τῶν βασιλικῶν νόμων, δηλαδή τῶν νόμων τοῦ κράτους

Ἐάν κάποιος παρουσιάσει νόμο πολιτικό πού μάχεται, πού ἀντιβαίνει στούς ἱερούς κανόνες πού τώρα ὀρίζουμε, ὅλη ἡ ἁγία καί οἰκουμενική σύνοδος θεωρεῖ πῶς εἶναι ἄκυρος. (τῆς γ' ὁ η')

Στήν 4η πράξη τῆς 4ης οἰκουμενικῆς συνόδου ἔχει γραφεῖ: κατὰ τῶν ἱερῶν Κανόνων νά μήν κατισχύσει νόμος τοῦ κράτους. Οἱ κανόνες τῶν Πατέρων, αὐτοί νά ὑπερισχύουν. Καί πάλι· παρακαλοῦμε, ὥστε νά ἀργήσουν, νά μήν ἰσχύσουν

δηλαδή, χωρίς καμιά αντίρρηση οι έξωτεικοί νόμοι, αυτοί που προκαλούν βλάβη στους κανόνες, σέ κάθε έπαρχία· Νά ισχύουν οι κανόνες σέ όλες τίς περιπτώσεις, όλοι τό αυτό φρονοῦμεν....

VI. Ό σεβασμός καί ή υπόληψη μέ τούς όποίους ήταν περιενδεδυμένοι οι ιεροί κανόνες στήν Άνατολική Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία κληροδοτήθηκαν καί στήν έλληνική έννομη τάξη.

Α΄. Έτσι, προσεγγίζοντας τό Σύνταγμα τής Έλλάδος, τόν θεμελιώδη νόμο τής Πολιτείας, τόν καταστατικό αυτό χάρτη αύξημένης τυπικής ισχύος, μέ τόν όποίο πρέπει νά συμφωνοῦν όλοι οι κανόνες δικαίου τής έννομης τάξης τής Πατρίδος μας, διαπιστώνουμε:

1. Στο άρθρο 3 παρ. 1, όπου μνημονεύεται ή επικρατοῦσα θρησκεία καί ή Όρθόδοξη Έκκλησία τής Έλλάδας, αναφέρεται επί λέξει ή άπαρασάλευτη τήρηση τών ιερών άποστολικών καί συνοδικών κανόνων καί ιερών παραδόσεων. Είναι έντυπωσιακό τό γεγονός ότι οι έκφράσεις τοῦ άγίου Νικοδήμου έχουν ένσωματωθεῖ μέχρι καί στο Σύνταγμα τής Έλλάδος.

2. Επίσης στο άρθρο 105 που αναφέρεται στον Καταστατικό Χάρτη τοῦ Άγίου Όρους μνημονεύονται καί πάλι οι ιεροί κανόνες.

Β. Ακόμη, στον καταστατικό χάρτη τής Έκκλησίας τής Έλλάδος Ν. 590/77 όπως ισχύει, στά άρθρα 1 καί 16 αναφέρεται καί πάλι ή άπαρασάλευτη τήρηση τών ιερών κανόνων.

VII. Είναι όμως άρκετή ή αναφορά τών ιερών κανόνων στους νόμους τοῦ κράτους; Ασφαλώς είναι ένα πολύ καλό έφαλτήριο, αλλά από μόνον του δέν είναι άρκετό. Τά προβλήματα τής Έκκλησίας καί τότε καί σήμερα είναι πολλά καί σημαντικά. Μήπως μέσα στο Πηδάλιον δέν υπάρχουν οι λύσεις ή έστω οι κατευθυντήριες γραμμές; Υπάρχουν. Αλλά αν μέσα στήν όμήγυρη τών μαθητῶν βρέθηκε ένας Ιούδας που οὔτε ή μαθητεία υπό τόν ίδιο τόν Δεσπότη Χριστό δέν στάθηκε ικανή νά τόν μετακινήσει από τήν κακή του γνώμη, πώς τά λόγια ενός δούλου τοῦ Χριστοῦ, τοῦ άγίου Νικοδήμου, θά ήταν ικανά νά μαλάξουν σκληρές καί υπερήφανες ψυχές; Αναγνωρίζουμε λοιπόν ότι «έπ' έλευθερίᾳ εκλήθημεν άδελφοί». Είναι γεγονός ότι τό «όστις θέλει όπίσω μου ακολουθεῖν, άπαρνησάσθω έαυτόν καί άράτω τόν σταυρόν αυτού καί ακολουθείτω μοι» εφαρμόζεται σέ όλους μας. Κάθε μέρα καί κάθε ώρα τής ζωής μας πρέπει ταπεινά νά έπιβεβαιώνουμε τήν έλεύθερη ύποταγή μας εις τόν Χριστόν, τόσο οι λαϊκοί, όσο -καί πολύ- περισσότεροι έμεῖς οι μοναχοί καί οι κληρικοί κάθε βαθμίδος που ύπηρετοῦν τήν Έκκλησία. Η ταπείνωση λοιπόν είναι τό ουσιαστικό εκείνο στοιχείο που είναι άπαραίτητο νά έγκολπωθεῖ κάθε μέλος τής Έκκλησίας στήν καρδιά του, ώστε νά λειτουργήσουν οι ιεροί κανόνες. Καί αυτό γιατί, οι κανόνες μάς καλοῦν σέ μιά ζωή πιό κοντά στον Χριστό, ή όποία πάντα άπαιτεῖ θυσίες.

Οἱ ἱεροὶ κανόνες δέν ἔχουν ρόλο τιμωρητικό, ἀλλά θεραπευτικό. Ὁδηγοῦν μέ ἀσφαλῆ τρόπο στήν ἐν Χριστῷ ζωή. Εἶναι γραμμένοι σέ χρόνο ἐνεστῶτα, γεγονός πού δείχνει τήν διαχρονικότητά τους, ὅτι ἰσχύουν ἐσαεὶ καί γιά ὅλους.

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, πώς ὁ νομικός πολιτισμός τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν, ἔχει ἐπηρεασθεῖ καίρια ἀπό τούς ἱερούς κανόνες. Πολλές εὐεργετικές διατάξεις ἔχουν εἰσχωρήσει σέ νομοθετήματα. Ὅμως δέν μᾶς διαφεύγει –ἄλλωστε τό ζοῦμε στίς μέρες μας– ὅτι σκοτεινά κέντρα ὠθοῦν τίς κυβερνήσεις ὥστε νά ἀπογυμνώνουν τήν νομοθεσία ἀπό τήν φιλόθεον καί φιλόθεον ἐπίδραση τῶν ἱερῶν κανόνων.

Σεβαστοί πατέρες καί ἀγαπητοί ἀδελφοί,

Εἴμαστε ὅλοι μάρτυρες τῆς ἐλαστικότητος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων, τῆς κατ' ἐπίκληση ἐξαγωγῆς τους ἀπό λογιῶν-λογιῶν φαρέτρης, ὥστε νά χρησιμοποιηθοῦν ὡς κανόνια πρός ἀντιφρονοῦντας. Ἐδῶ τούς ἐπικαλοῦνται, ἐκεῖ τούς καταπατοῦν. Καταστάσεις ἀλλοπρόσαλλες, πού ταιριάζουν ὅμως στήν ἐν πολλοῖς ἀλλοπρόσαλλη καί σέ ἀποστασία εὐρισκομένη ἀπό τόν Χριστό ἐποχή μας.

Μήπως ἡ παναίρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, πού κατατρῶγει τά σωθικά τῆς ἐκκλησίας πλέον τοῦ αἰῶνος, δέν εἶναι φανερή συνέπεια τῆς μή ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων; Ἡ μήπως τό οὐκρανικό ζήτημα δέν διογκώνεται ὡς μυρμηγκολέων καί, ἀπό τήν αὐτονόητη παραδοχή τῆς μή ὑπαρξης τελεταρχικῆς χάριτος σέ ἀχειροτόνητους ἢ ἀπό δεκαετιῶν τελεσιδίκως καθαιρεθέντας ἀπό πατριαρχική σύνοδο, φθάσαμε σήμερα νά διακυβεύεται ἡ ἀκεραιότητα τῆς ἐκκλησιολογίας καί τῆς ὄντολογίας τῆς ἐκκλησιολογίας μας ; Μήπως δέν ἔχει ἀναχθεῖ σέ μείζον θέμα αὐτό πού μέ τήν ἀπλή ἐφαρμογή τῶν ἱερῶν κανόνων καί τῆς κοινῆς λογικῆς δέν θά εἶχε ἀπασχολήσει κανένα μας ἕως τώρα;

Ὅπως ὁ διάβολος διαβάλλει καί ἐρανίζεται ἀποσπασματικά χωρία ἀπό τίς Γραφές τά ὅποια ἀπομονώνει καί δημιουργεῖ τίς αἱρέσεις, ἔτσι καί ἡ ἀποσπασματική ἐφαρμογή κάποιων κανόνων τινῶν καί ἡ μή καθολική ἐφαρμογή τους πάλι γίνεται ὄπλο στά χέρια του γιά νά φέρει σύγχυση στήν Ἐκκλησία...

VIII. Ἀκροτελεύτιο κεφάλαιο

Ἀπό ὅσα προηγουμένως ἀκούστηκαν, δικαιώνεται ὁ ἅγιος Νικόδημος, ὁ ὁποῖος κατακλείοντας τό Προοίμιο τοῦ Πηδαλίου λέει: «Οἱ ἱεροὶ κανόνες εἶναι τά αἰώνια ὅρια, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν καί οἱ νόμοι οἱ ὑπάρχοντες εἰς τόν αἰῶνα. Ὅλα αὐτά περιέχονται στό βιβλίον τοῦτο, τό Πηδάλιον τῆς νοητῆς νηὸς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, διά μέσου τοῦ ὁποῖου αὐτή κυβερνωμένη μέ ἀσφάλεια, μεταφέρει τούς ἐν αὐτῇ ναύτες καί ἐπιβάτες, ἱερωμένους τέ καί λαϊκοὺς, πρός τόν ἀκύμαντον τῆς ἁνῶ βασιλείας λιμένα».

»Καί γιά νά δηλώσω τά πάντα μέ ἓνα παράδειγμα· ὅπως ἡ παντουργική ἁγία Τριάς δημιούργησε τόν πρῶτον καί ὑλικόν τοῦτον κόσμον καί τόν συνήρμοσε μέ διαφόρους φυσικοὺς Κανόνες τῶν στοιχείων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τάξη, καί ἐκ τῆς τάξεως ἡ συνοχή τοῦ παντός διαφυλάττεται. Μέ τόν ἴδιο τρόπο ἡ αὐτή ἁγία

Τριάδα, ἡ ὁποία κατεσκεύασε καί τόν δεύτερον τοῦτο καί νοητόν κόσμον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόν συνέδεσε καί τόν συνέπηξε μέ τούς ἱερούς τούτους καί θείους Κανόνες. Ἀπό αὐτούς γεννᾶται ἡ εὐταξία τῶν Πατριαρχῶν, ἡ ἄρμονία τῶν Ἀρχιερέων, ἡ κοσμιότητα τῶν Ἱερέων, ἡ σεμνοπρέπεια τῶν διακόνων, ἡ σεβασμιότης τῶν Κληρικῶν, ἡ εὐρυθμία τῶν Μοναχῶν, ἡ ἀπαιτουμένη ἀπό τούς Πνευματικούς Πατέρες γνώση πρός διόρθωση τῶν ἁμαρτημάτων καί γιά νά τά ποῦμε συνολικά, ἀπό τούς ἱερούς τούτους κανόνες, ἡ κάτω ἐκκλησιαστική ἱεραρχία γίνεται ἀπομίμηση καί ἐκσφράγισμα τῆς οὐρανίου ἱεραρχίας. Καί οἱ δύο μαζί ἱεραρχίες συναποτελοῦν πλέον μία, καί σάν ἄλλο μουσικό ὄργανο παράγει ἕνα μουσικό μέλος, ἑναρμόνιο καί πάγχορδο. Ἀφαίρεσε τούς φυσικούς κανόνες τῶν στοιχείων ἀπό τήν ὑλικήν κτίση, καί ἀμέσως λύεται ἡ τάξη, καί λυομένης τῆς τάξεως, ὅλον τό πᾶν καταστρέφεται. Ἀφαίρεσε καί τούς ἱερούς τούτους κανόνες ἀπό τήν Ἐκκλησία καί ἀμέσως εἰσέρχεται ἡ ἀταξία, καί ἐκ τῆς ἀταξίας ὅλη ἡ ἱερή αὐτῆς διακόσμηση καταστρέφεται.

»Ἐπιστράφητε λοιπόν Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς, Κληρικοί, Μοναχοί καί οἱ λοιποί πάντες πνευματικοί πατέρες καί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, καί ἐγκολπωθεῖτε τήν βίβλο αὐτή μέ τά δύο σας χέρια· «πορεύεσθε πρός τήν λάμψιν κατέναντι τοῦ φωτός αὐτῆς, ἵνα φωτισθῇτε φωτισμόν γνώσεως αἰώνιον».

Εὐχόμενοι νά φωτιστοῦμε μέ τό φῶς τῆς γνώσεως πού ἀκτινοβολοῦν οἱ κανόνες τοῦ Πηδαλίου τῆς Ἐκκλησίας μας, καί φθάνοντες στό τέλος τῆς εἰσηγήσεώς μας μετά τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, ἀναφωνοῦμε καί ἐμεῖς:

»Δέξασθε λοιπόν μέ ὑψωμένα χέρια τήν πολυωφελῆ καί μεγαλωφελῆ ταύτην Βίβλον, τήν περιέχουσα τούς ἱερούς κανόνας καί τήν ἐξήγησιν αὐτῶν καί ἀπαρασαλεύτως φυλάξατε αὐτούς. Δέξασθε τήν εὐθύς μετά τάς ἁγίας Γραφάς, ἀναγκαίαν ταύτην γραφήν, ἅπασαι αἱ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι δέξασθε. Γένοιτο.

Ὁ Καθηγούμενος

τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου Ὁσίου Νικοδήμου

Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος

καί οἱ σὺν ἐμοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί